

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 002-01/14-7/ EPA 29-VII
Ljubljana, 15. 10. 2014

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 15. 10. 2014, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/2000, 24/03, 69/04, 68/06 in 47/2013), sprejel naslednje

M N E N J E

k Letnemu poročilu o izvajanju Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2015 v letu 2013

Državni svet **se je seznanil** z Letnim poročilom o izvajanju Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2015 v letu 2013 (v nadaljevanju: letno poročilo), ki ga je Državnemu zboru predložila Vlada na podlagi 13. člena Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2015.

Letno poročilo je, tako kot vsa predhodna letna poročila, pripravilo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo skupaj z Regionalno razvojno agencijo Mura, d. o. o., (v nadaljevanju: RRA Mura), ki sodeluje pri izvajanju instrumentov v skladu z Zakonom o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2015 (v nadaljevanju: zakon). Državni svet se je seznanil s statističnim prikazom sedanjega stanja v Pomurski regiji ter izvajanjem ukrepov razvojne podpore na območju občin Pomurske statistične regije in UE Ormož.

Podatki kažejo izboljšanje nekaterih kazalcev, pri čemer je bilo na seji Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj pojasnjeno, da so morda kazalci boljši tudi na račun zakona, vendar tega ni moč trditi na podlagi trenutnih podatkov, saj bo končna analiza pripravljena po koncu obdobja izvajanja zakona. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo na podlagi vmesnega vrednotenja Programa spodbujanja konkurenčnosti Pomurske regije 2010–2015 (v nadaljevanju: program) ugotavlja, da ta spodbuja stroškovno učinkovitost posameznih podjetij, ki zato hitreje postanejo konkurenčnejša na globalnih trgih. Vmesna evalvacija je tudi pokazala, da so bili nekateri instrumenti (npr. socialno podjetništvo, spodbujanje razvoja človeških virov) izvedeni v manjšem obsegu, kot se je predvidevalo. Poleg tega je bilo ugotovljeno, da je višina zagotovljenih sredstev za izvajanje programa prenizka za korenite in strukturne spremembe v regiji.

Državni svet meni, da je zakon, ki je bil ob sprejemanju deležen soglasne politične podpore, v osnovi dober in ga Pomurska regija potrebuje.

Z vsakoletnimi rebalansi proračuna Republike Slovenije se sredstva za izvajanje zakona zmanjšujejo, država pa manjkajoča sredstva nadomešča iz drugih sistemskih virov (npr. 8. javni razpis iz Evropskega sklada za regionalni razvoj), ki pa nimajo podlage v 4. členu zakona. Če zakon kot finančni vir za njegovo izvajanje predvideva sredstva državnega proračuna, se po mnenju Državnega sveta v njihovo višino ne bi smelo posegati z rebalansom državnega proračuna.

Za celotno obdobje izvajanja programa je z zakonom predvidenih 33 mio evrov dodatnih proračunskih sredstev, pri čemer Državni svet ugotavlja, da po dveh tretjinah časa izvajanja zakona realizacija koriščenja sredstev ni niti na polovici (14.7 mio evrov v štirih letih). Državni svet se strinja, da se rok izvajanja dodatnih ukrepov za spodbujanje razvoja Pomurske regije podaljša, če načrtovanih investicij ne bo možno pravočasno končati. Če pa ni več politične volje, naj se to jasno pove in zaključi z izvajanjem zakona.

Državni svet se pridružuje stališču direktorja RRA Mure, da prepočasno izvajanje razvojnih ukrepov ni posledica neustreznega dela na lokalni ali regionalni ravni, prav tako to ni le posledica pomanjkanja sredstev, ampak je treba iskati vzroke tudi v nepravočasno objavljenih, naknadno spremenjenih ali ponovljenih javnih razpisih ter v preveč komplicirani in birokratski sistemski ureditvi področja izvajanja tovrstnih razvojnih ukrepov v državi (npr. dolgotrajni postopki umeščanja objektov v prostor, dolgotrajno pridobivanje dovoljenj). Res je tudi, da je v posameznih primerih dolgotrajnost postopkov tudi posledica večletnih usklajevanj na regionalni ravni med občinami (npr. projekt vodooskrbe Pomurja). Državni svet opozarja, da so razpisni roki glede na zapletenost postopkov javnih razpisov prekratki in zato se potencialni prijavitelji, če že vnaprej ne poznajo vsebine javnih razpisov, kar pa je lahko že povezano s korupcijo, sploh ne prijavljajo, ker v tako kratkem času ni možno pripraviti razpisne dokumentacije in posledično pravočasno oddati vloge.

Državni svet izpostavlja tudi opozorila lokalnega in regionalnega okolja, da investitorji na podlagi sklepa o pridobitvi pravice do sofinanciranja projekta ne morejo pridobiti kredita. Banke zahtevajo podpisano pogodbo med upravičencem in naročnikom, ki pa je upravičenci ne prejmejo pravočasno v podpis, predvsem zaradi predolgega preverjanja prispelih prijav in spremenjenih pravil javnega razpisa. Z velikimi zakasnitvami pri izvajanju projektov ali celo odstopi od projektov se ne soočajo le v Pomurski regiji, ampak gre za vsesplošen slovenski problem, s katerim se soočajo potencialni investitorji.

Državni svet tudi izpostavlja, da regionalna politika izgublja na pomenu, kar se je najprej pokazalo v izgubi ministra, odgovornega za regionalni razvoj, kasneje še v zmanjševanju proračunskih sredstev. Državni svet ponovno poudarja potrebo po vzpostavitvi drugega nivoja lokalne samouprave oziroma organiziranosti Slovenije na nivoju pokrajin, ki bi z zadostnim finančnim, kadrovskim in razvojnim potencialom prevzele skrb za skladen regionalni razvoj.

Državni svet poudarja pričakovanje RRA Mura, da se bo v zadnjem letu izvajanja zakona bolj upoštevala vloga regije oziroma regijskih institucij ter da se bodo odpravile dosedanje težave.

V povezavi z ugotovitvijo poročila, da bo precej zaposlenih, ki danes še delajo v tekstilni industriji, sčasoma verjetno postalo brezposelnih, in to v starosti, ko bo za izobraževanje za druge poklice prepozno, Državni svet meni, da delavci, za katere se že danes ve, da bodo v bližnji prihodnosti ostali brez dela, nujno potrebujejo strokovno pomoč pristojnih institucij pri usposabljanju za nove zaposlitvene priložnosti, saj bi se v tem času lažje posvetili vprašanju svoje prihodnosti, ker ne bi bili pod pritiskom statusa brezposelne osebe.

V Državnem svetu je bilo izraženo tudi stališče, da je ukrep »Davčne olajšave za začetne investicije« primeren ukrep za razvojno odmaknjene regije in bi ga kazalo izvajati tudi v drugih razvojno šibkejših regijah.

Ključno merilo pri izbiri projektov in pri končni evalvaciji izvajanja razvojnih ukrepov mora biti korelacija med obsegom vloženi sredstev in številom ustvarjenih novih delovnih mest. Državni svet ugotavlja, da je bilo z javnimi razpisi iz naslova zakona ustvarjenih prek 350 delovnih mest in 353 delovnih mest s strani tujih investitorjev, ki so v regijo prišli s pomočjo zakona, vendar sredstev iz naslova zakona niso prejeli. Po oceni direktorja RRA Mura je zakon direktno ali posredno ustvaril v Pomurju manj kot 1000 delovnih mest, medtem ko je v preteklosti izgubilo več 1000 delovnih mest.

V zvezi z instrumentom »Socialno podjetništvo« Državni svet ugotavlja, da je število prijavljenih projektov malo, ki pa so izjemno kakovostni in služijo kot zgled drugim regijam. Po mnenju Državnega sveta je nesprejemljivo, da je bil zaradi zmanjšanja proračunskih sredstev javni razpis za spodbujanje socialnega podjetništva preklican.

Državni svetnik Uroš Brežan, ki v Državnem svetu zastopa interese občin s Posočja, kjer je bil izveden prvi slovenski razvojni program (Program spodbujanja razvoja v Posočju 2007–2013) kot odgovor na potres 1998 in 2004 v Posočju, ugotavlja, da so izvedeni ukrepi olajšali nekatere razvojne probleme, niso pa jih v celoti rešili, pri čemer je Posočje za razliko od Pomurja še brez ustrezne cestne povezave z ostalim delom Slovenije. Glede na to, da so v Posočju uspešno izvajali instrument »Spodbujanje razvoja človeških virov«, bi bilo z vidika prenosa dobrih praks smiselno, da se RRA Mura poveže s Posoškim razvojnim centrom.

Državnega svetnika Draga Ščernjaviča, ki v Državnem svetu zastopa interese delojemalcev, zanima, na kakšen način se RRA Mura, ki sodeluje pri izvajanju instrumentov iz zakona, financira in kako gospodari z javnim denarjem.

Državni svet v zvezi s slabim koriščenjem razpoložljivih evropskih sredstev (npr. izkoriščenost kohezijskih sredstev je 44 %) ocenjuje, da je to tudi posledica tega, da upravičenci (npr. občine), ki imajo težave s pripravo projektov v skladu z načrtovano dinamiko, ne odstopijo od odločb v korist upravičencev s pripravljenimi projekti (t. i. »ready to go« projekti), čeprav se zavedajo, da odobrenih projektov ne bodo pravočasno dokončali.

Državni svet poudarja, da mora biti naš cilj, da izkoristimo vsa evropska sredstva, do katerih je Slovenija upravičena. Po mnenju Državnega sveta bi država s trajno izgubo sredstev evropske kohezijske politike izgubila bistveno več, kot če bi morala prevzeti del finančnih obveznosti na račun več uspešno izvedenih projektov.

V povezavi z 8. javnim pozivom za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« OP krepitve regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013 za obdobje 2013–2015, Državni svet opozarja, da bi morale biti občine, ki še niso izkoristile kvote dodeljenih regionalnih razvojnih sredstev, prednostno obravnavane. V zvezi s tem opozorilom je bil Državni svet seznanjen, da so se na 8. javni razpis prijavljali le t. i. »ready to go« projekti in da se niso upoštevale kvote, ki so bile v polni višini razpisane s 7. javnim pozivom. 8. javni poziv je bil izveden na podlagi odločitve Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Službe Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, ker so sredstva iz 7. javnega razpisa ostala neporabljena zaradi odstopov nekaterih upravičencev od pogodbe, nerealiziranih projektov ali racionalnejše izvedbe projektov.

* * *

Ob obravnavi Letnega poročila o izvajanju Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2015 v letu 2013 je Državni svet, na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F) in 97. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10 in 6/14), sprejel naslednja sklepa:

1. Državni svet poziva Vlado Republike Slovenije, da posreduje pojasnilo o ugotovitvah preiskave glede delovanja Projektne pisarne Vlade Republike Slovenije v Pomurski regiji v zvezi z izvajanjem Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2015, ko jo je vodil državni sekretar v Kabinetu predsednika Vlade Republike Slovenije dr. Andrej Horvat.

Obrazložitev:

V zvezi z izvajanjem javnih razpisov ter javnih naročil v okviru izvajanja Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2015 je 2011 potekala medijsko odmevna preiskava tudi zoper vodjo Projektne pisarne Vlade Republike Slovenije v Pomurski regiji, vendar rezultati te preiskave javnosti niso bili predstavljeni. Ker letna poročila o izvajanju Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2015 ne vsebujejo informacij glede morebitnega neustreznega delovanja navedene začasne pisarne, ki je prenehala delovati 31. 12. 2012, Državni svet poziva Vlado Republike Slovenije, da posreduje vse relevantne podatke in informacijo glede končnih ugotovitev preiskave in kako je to vplivalo na izvajanje ukrepov razvojne podpore Pomurski regiji.

Tak sklep je sprejela že Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj na 33. seji in ga posredovala na Vlado 24. 9. 2014 ter jo zaprosila, da poda pojasnila do seje Državnega sveta, ki je predvidena 15. 10. 2014. Ker odgovora nismo prejeli, Državni svet predlaga, da Vlada poda pisno pojasnilo naknadno.

2. Državni svet poziva Vlado Republike Slovenije, da Komisijo Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj seznanji s poročilom o uresničevanju Sklepa o dodatnih začasnih ukrepih razvojne podpore za problemsko območje z visoko brezposelnostjo območje občin Hrastnik, Radeče in Trbovlje in o izvajanju

Programa spodbujanja konkurenčnosti in ukrepov razvojne podpore območju občin Hrastnik, Radeče in Trbovlje, sprejetih na 19. redni seji Vlade 25. 7. 2013.

Obrazložitev:

Državni svet podpira predlog državnega svetnika Matjaža Švagana, ki v Državnem svetu zastopa interese občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi, da Vlada tudi Komisijo Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj seznaní z letnim poročilom o uresničevanju Sklepa o dodatnih začasnih ukrepih razvojne podpore za problemsko območje z visoko brezposelnostjo območje občin Hrastnik, Radeče in Trbovlje ter o izvajanju Programa spodbujanja konkurenčnosti in ukrepov razvojne podpore na tem območju v obdobju 2013–2018, ki ima pravno podlago v Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Ko bo Vlada posredovala poročilo, ga bo Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj obravnavala.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Jernej Verbič.

Mitja Bervar
predsednik